

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 1 mars 2005

Ö 610-05

KLAGANDE

ZS

SAKEN

Utlämnande av allmän handling

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sverige, avd. 5, beslut den 11 februari 2005 i mål

Ö 1393-05

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

ZS har yrkat att en handling med identitetsuppgift om den vid Göteborgs tingsrätt den 8 februari 2005 häktade "C" lämnas ut.

SKÄL

Göteborgs tingsrätt höll den 8 februari 2005 häktningsförhandling i mål B 1255-05. Förhandlingen hölls inom stängda dörrar med stöd av 5 kap. 1 § rättegångsbalken samt 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100). Tingsrätten meddelade i samband med förhandlingen ett beslut enligt vilket den person, benämnd ”C”, som avsågs med åklagarens häktningsframställning var på sannolika skäl misstänkt för människorov den 17 januari – den 3 februari 2005 i Göteborg. Tingsrätten förklarade i beslutet ”C” häktad. Vidare angav tingsrätten i beslutet att det fick anses vara ett intresse av synnerlig vikt och oundgängligen påkallat att sekretessen beträffande ”C”s identitet bestod, och rätten förordnade med stöd av nämnda paragrafer i sekretesslagen och 12 kap. 4 § andra stycket samma lag att sekretessen beträffande ”C”s identitet skulle bestå.

Med anledning av bl.a. begäran av ZS om att få ut en handling i målet innehållande uppgifter om ”C”s identitet meddelade tingsrätten den 9 februari 2005 ett beslut i vilket rätten med stöd av nyss angivna sekretessbestämmelser alltjämt fann att beslutet om sekretess skulle bestå såvitt avsåg ”C”s identitet, varför begäran lämnades utan bifall. Sedan ZS överklagat beslutet till hovrätten och yrkat att hovrätten skulle upphäva tingsrättens beslut om sekretess beträffande ”C”s identitet, avslog hovrätten överklagandet med motiveringen att det enligt hovrättens mening förelåg sekretess för den efterfrågade uppgiften enligt 9 kap. 17 § andra stycket andra meningen sekretesslagen.

ZS får i Högsta domstolen anses ha vidhållit framställningen om utlämnande av en handling i tingsrättens mål med uppgift om ”C”s identitet.

Av de i tingsrättens akt befintliga handlingarna är det tre som innehåller den misstänktes namn. En, aktbil. 2, upptar enbart identitetsuppgifter beträffande denne. En annan handling, aktbil. 6, utgörs av en promemoria från polismyndigheten med bl.a. dennes namn. Den tredje handlingen, aktbil. 7, härrör från åklagaren och innehåller efternamnet på den misstänkte. Däremot finns inte den misstänktes identitet angiven i häktningsprotokollet med beslutet om häktning på annat sätt än att den misstänkte betecknas som "C".

Riksåklagaren har i sitt yttrande till Högsta domstolen hänvisat till ett beslut av chefsjustitieombudsmannen den 30 december 2003, dnr 4213-2002, där denne sammanfattningsvis uttalat den uppfattningen att bestämmelserna i 12 kap. 4 § andra stycket sekretesslagen innebär att det inte är möjligt att under hänvisning till exempelvis 5 kap. 1 § eller 9 kap. 17 § sekretesslagen hemlighålla uppgiften om den misstänktes identitet i ett beslut som innebär att han häktas. I beslutet uttalas vidare att rättsläget i frågan knappast kan anses vara helt klart. (Se JO:s ämbetsberättelse 2004/05 s. 42.) Riksåklagaren har även hänvisat till motivuttalanden vid tillkomsten av nuvarande lydelse av 9 kap. 17 § sekretesslagen (prop. 2003/04:93 s. 70), som bl.a. innebär att regeringen inte tog ställning till den angivna tolkningsfrågan, samt anslutit sig till regeringens konstaterande i sammanhanget som går ut på att sekretess kan omfatta del av häktningsbeslut om något intresse av synnerlig vikt oundgängligen påkallar det (jfr tredje meningen i 12 kap. 4 § andra stycket sekretesslagen).

Den begäran om utlämnande av allmän handling som Högsta domstolen skall ta ställning till avser någon sådan handling i tingsrättens akt som innehåller uppgift om den häktades identitet. Som framgått finns det ingen sådan uppgift i häktningsprotokollet med beslut. Vem den misstänkte "C" är kan bara fastställas om

man har tillgång till någon av de tre handlingarna med identitetsuppgifterna. Det förekommer inte sällan, t.ex. i mål om ansvar för sexualbrott, att en målsägandes identitet i domen är sekretessbelagd men att identiteten framgår endast av en hemlig domsbilaga och målsäganden i andra delar av domen betecknas med någon bokstav och utan något sekretessförordnade förutom för domsbilagan. Någon sådan "identitetsbilaga" till häktningsprotokollet finns inte, och det sekretessförordnande som tagits in i häktningsbeslutet ter sig med hänsyn härtill oegentligt. Även om det formellt skulle krävas att identiteten framgår av beslutet, saknas rent faktiskt denna uppgift i beslutet och protokollet i övrigt. Någon anledning att ta ställning till om protokollet med beslut skall lämnas ut finns därför inte.

Högsta domstolen skall alltså pröva frågan om utlämnande beträffande de tre handlingar där identitetsuppgift finns, dvs. aktbil. 2, 6 och 7 i tingsrättens mål, och som hovrätten får anses ha vägrat att lämna ut.

Hovrätten har åberopat 9 kap. 17 § sekretesslagen i sitt beslut. Högsta domstolen prövar därför först frågan om den paragrafen innebär hinder mot ett utlämnande av någon av de tre handlingarna.

Enligt första stycket 2 i nyssnämnda paragraf gäller sekretess för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden (om inte annat följer av 9 kap. 18 § som inte är aktuell här) i angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men (s.k. omvänt skaderekvisit med en presumtion för sekretess). I paragrafens andra stycke första meningen inskränks sekretessen hos domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet så att sekretess gäller endast om det kan antas att den enskilde eller

någon närstående till den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs (s.k. rakt skaderekvisit med presumtion för offentlighet). I det styckets andra mening görs ytterligare en begränsning av sekretessen. Där anges nämligen att vid förhandling om användning av tvångsmedel sekretess gäller för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den misstänkte eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Som framgått kan det sägas råda två sekretessnivåer i ett fall som det förevarande. I tingsrättens handläggning av häktningsfrågan gäller som huvudregel sekretessen med rakt skaderekvisit (första meningen i 17 § andra stycket). ”Vid förhandling” i häktesfrågan gäller sekretessen med det skärpta skaderekvisitet angående våld eller annat allvarligt men. Presumtionen för offentlighet är därför starkast i den delen, och det finns då anledning att först se om den sekretessbestämmelsen är tillämplig på någon av de tre handlingarna.

Nu gällande sekretessreglering för domstolarnas handläggning av tvångsmedelsfrågor som häktning innebär att det raka skaderekvisitet i första meningen i 17 § andra stycket medför att uppgift om att någon är misstänkt för brott i normalfallet anses vara så pass känslig att uppgiften omfattas av sekretess (prop. 2003/04:93 s. 66). Regleringen i paragrafens andra stycke har tillkommit i syfte att åstadkomma ökad öppenhet hos domstolarna i häktningsfrågor (a. prop. s. 68). För att utprova listor till förhandlingar om användning av tvångsmedel som huvudregel skall vara offentliga – utom i de situationer då sekretessen för namnet på den misstänkte omfattas av sekretess enligt någon annan bestämmelse, exempelvis 5 kap. 1 § sekretesslagen – infördes den särskilda bestämmelsen med skärpt skaderekvisit beträffande uppgifter om en misstänkts identitet. För de fall det finns

en hotbild mot den enskilde eller dennes närstående har det ansetts böra finnas en möjlighet att hemlighålla namnet på den enskilde även vid en förhandling om användning av tvångsmedel. Därför gavs andra meningen i 17 § andra stycket den formuleringen att sekretess gäller för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den enskilde eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. (A. prop. s. 68 f.)

Frågan är då om någon av de tre handlingarna omfattas av sekretessen ”vid förhandling”. Med detta uttryck kan inte avses offentlighet i själva förhandlingen eftersom frågan om stängda dörrar regleras i 5 kap. 1 § rättegångsbalken, låt vara att den bestämmelsen hänvisar till bl.a. 9 kap. 17 § sekretesslagen. Det måste därför ta sikte på handlingar som kan hänföras till förhandlingen. Ett exempel som nämns i förarbetena är uppslagslistor. Vidare måste rimligen uppgifter i handlingar som förebringas vid förhandlingen omfattas av andra meningen i 17 § andra stycket (jfr 12 kap. 3 § sekretesslagen). Av de tre här aktuella handlingarna hänförde sig åklagaren vid häkttingsförhandlingen till aktbil. 6 och 7 på ett sådant sätt att dessa handlingar får anses förebringade vid förhandlingen.

Aktbil. 2 förebringades däremot inte vid häkttingsförhandlingen och får mot bakgrund av det förut anförda anses omfattad av sekretess enligt första meningen i 17 § andra stycket därför att det kan antas att den misstänkte eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Identitetsuppgiften i aktbil. 2 kan alltså inte lämnas ut, om inte uppgiften redan är offentlig.

Som skäl för att sekretess gäller också för identitetsuppgifterna i akt bil. 6 och 7 har riksåklagaren åberopat att det med hänsyn till det stora massmediala intresset

föreligger en risk för att den häktade eller dennes anhöriga lider allvarligt men om namnet blir röjt. För att det skall vara fråga om annat allvarligt men i den betydelse som detta uttryck har i sekretesslagen (jfr t.ex. 7 kap. 6 §) krävs att det skall vara fråga om t.ex. telefonterror eller andra trakasserier av allvarligare slag (prop. 1979/80:2 del A s. 188). I förarbetena till 17 § andra stycket talas om hotbild (prop. 2003/04:93 s. 69). Ett stort massmedialt intresse kan knappast i och för sig inbegripas i sådant allvarligt men, även om den massmediala uppmärksamheten kan förväntas ta sig intensiva uttryck och upplevas som obehagliga och påfrestande av den skyddade personkretsen. Med hänsyn härtill kan sekretess enligt 9 kap. 17 § andra stycket sekretesslagen inte anses ha gällt vid förhandlingen för identitetsuppgifterna i aktbil. 6 och 7.

En fråga som då uppkommer är vad som gäller enligt 9 kap. 17 § andra stycket sekretesslagen *efter* förhandlingen. Frågan har inte berörts i förarbetena till lagrummet. Om t.ex. en uppropslista med den misstänktes namn har varit offentlig vid en häktningsförhandling, bör skaderekvisitet i styckets första mening medföra att uppgiften fortsätter att vara offentlig. Detsamma bör gälla uppgifter i handlingar som förebringats vid offentlig förhandling så att sekretessen till skydd för den misstänkte inte ”återuppstår”. Mera tveksamt kan synas vara huruvida en uppgift om identiteten hos den häktade i domstolens senare handläggning omfattas av sekretess enligt första meningen i 17 § andra stycket, om uppgiften varit sekretessbelagd vid förhandlingen med stöd av t.ex. 5 kap. 1 § sekretesslagen. I varje fall bör dock inte uppgifter, som förebringats vid förhandlingen och då inte omfattats av sekretess enligt 17 § andra stycket, vara sekretessbelagda efteråt enligt första meningen i det stycket.

Andra stycket i 9 kap. 17 § sekretesslagen kan således sammanfattningsvis inte

anses utgöra hinder mot att identitetsuppgiften i aktbil. 6 eller 7 lämnas ut.

Riksåklagaren har emellertid i likhet med tingsrätten åberopat också 5 kap. 1 § sekretesslagen till stöd för att identitetsuppgifterna skall hemlighållas. Även om hovrätten inte hänfört sig till den sekretessbestämmelsen är Högsta domstolen oförhindrad att pröva också om sekretess gäller enligt den paragrafen (jfr t.ex. NJA 1995 s. 119). Högsta domstolen finner då att det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas om uppgifterna röjs.

Överklagandet skall därför avslås.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Thorsson, Regner (referent), Lundius,
Lindeblad och Widebeck
Föredragande revisionssekreterare: Jonsson